

à Deo acceperunt? Tertiò, Rechabitas non solum rectè ac laudabiliter fecisse, quod obseruarint præceptum parentis sui Ionadab, sed etiam meritos esse à Deo peculiarem benedictionem: sicut è contrario, Iudæos meritos esse pœnam & afflictionem. Nam Rechabitis dicitur: *Non deficiet vir de stirpe vestra, stans in conspectu meo cunctis diebus.* Iudæis autem: *Ego adducam super vos afflictionem.*

13. Hinc si sapiunt, colligant aduersarij nostri hæc pauca. Primò, præcepta hominum non esse contemnenda. Secundò, sicut Rechabita laudabiliter fecerunt, seruandò præceptum parentis sui Ionadab; ita laudabiliter facere Catholicos, seruandò præceptum matris Ecclesiæ. Imo tanto laudabilius, quanto maior est authoritas Ecclesiæ, quam priuati hominis. Tertiò, Catholicos propterea non deficere (deficientibus Manichæis, Pelagianis, Donatistis, & aliis hæreticis) quia seruant præcepta Ecclesiæ; & quo quisque accuratius ea seruat, eo maioribus à Deo beneficiis cumulari. Alios verò propterea sensim deficere, quia ex vna parte contemnunt præcepta Ecclesiæ, in quo deficient à Rechabitis; & ex altera, non seruant præcepta Decalogi, in quo similes sunt Iudæis. Et vt aliquam suæ ignauitæ prætexant excusationem, aiunt: præcepta Decalogi esse impossibilia. In quo fingunt Deum tyrannum, quasi præcipiat homini sub graui pœna, quod ab homine præstari nullo modo possit.

CAPVT X.

De Sectariis Synagoga, qui erant Pharisei, Sadducei, Esseni.

1. **C**OMMUNIS sententia est, tres fuisse Iudæorum sectas, nempe Phariseorum, Sadducæorum, & Essenorum. Ita Flavius Iosephus libro 2. cap. 12. Hieronymus lib. 2. contra Iouinianum, Chrysostomus, Theophylactus, Oecumenius in cap. 22. Actuum Apostolorum, Abulensis in cap. 3. Marth. quæst. 63. Serarius lib. 1. Trihæresij cap. 3. & alij. De hoc triplici Sectariorum genere breuiter agendum est hoc ordine. 1. Vnde dicti sint Pharisei. 2. Ex qua tribu & familia fuerint. 3. Quæ fuerint illorum dogmata. 4. Qui mores & instituta. 5. Quando & quo auctore cœperint. 6. An fuerint distincti à Scribis, 7. Sadducæi vnde dicti. 8. Quæ illorum dogmata & instituta. 9. Qui hoc tempore similes Phariseis & Sadducæis. 10. Esseni vnde dicti, & quæ illorum dogmata & instituta.

QVÆSTIO I.

Vnde dicti sint Pharisei?

1. **D**icti sunt Pharisei à Pharsæ, quod tria significat. 1. Expandere seu explicare. 2. Exponere, declarare, interpretari. 3. Diuidere seu separare. Hæc tria conueniebant Phariseis. Primò, quia expandebant seu explicabant se oculis hominum, vt fierent conspicui, & illustres in populo. *Dilatabant enim phylacteria sua; amabant salutationes in foro; primum locum ambiebant in conuiujs.* Matth. 23. 5. Secundò, exponebant & interpretabatur legem Mosaicam. Quò pertinet illud: *Super Cathedram Moysis sederunt Scribae, & Pharisei.* (Matth. 23. 2.) Tertiò, separabant se ab alijs, quasi sanctiores & peritiores essent. Vnde Hieronymus libro Traditionum in Genesim: *Pharisei, inquit, qui se quasi iustos separauerunt, diuisi appellantur.* Et Augustinus serm. 15. de verbis Apostoli: *Primarij quidam erant, & quasi ad nobilitatem Iudaicam segregati, non conieptibili plebi commixti, qui dicebantur Pharisei. Nam dicitur hoc verbum segregationem interpretari: quomodo in Latina lingua egregius, quasi à grege separatus.* Vide Maldonatum in cap. 3. Matth. v. 7. & Serarium lib. 2. Trihæresij cap. 1.

QVÆ

QVÆSTIO II.

Ex qua tribu & familia fuerint Pharisei.

1. **R**espondeo: Poterant esse ex omni tribu & familia. Nam illorum institutum non erat alligatum ad certam tribum, sicut institutum Leuitarum & Sacerdotum erat alligatum ad tribum Leui: Nec ad certam familiam, sicut institutum Pontificum erat alligatum ad familiam Aaron, & quidem ad primogenituram illius familiae, vt supra dictum est. Vnde Chrysostomus in capite 15. Matthæi ait, *Per omnes tribus in duodecim partes disseminati erant Pharisei.* Et patet in exemplis. Nam Paulus fuit ex tribu Benjamin, vt ipse de se fateatur Philip. 3. 5. *Circumcisus octauo die, ex genere Israël, de tribu Benjamin. Hebraeus ex Hebrais, secundum legem Phariseus.* Hircanus, & Flavius Iosephus, ex tribu Leui; & alij ex alijs tribubus.

2. **Q**ueres, An fuerint ex ordine nobilium, an plebeiorum? Respondeo. Ex utroque poterant esse. Porrò nobilitas apud Iudæos ex triplici potissimum capite æstimabatur. Primò, ex zelo religionis Iudaicæ. Hoc sensu Paulus fuit nobilis Phariseus. Nam & contra nascentem Christi Ecclesiam, & contra hæresin Sadducæorum, zelosè pugnabat pro sua Religione. Philippens. 3. 5. *Secundum legem Phariseus, secundum emulationem persequens Ecclesiam Dei.* Et Actor. 23. 6. *Sciens autem Paulus, quia una pars esset Sadducæorum, & altera*

P 2 Pha

Phariseorum, exclamauit in Concilio: Viri fratres, Ego Phariseus sum, filius Phariseorum, &c. Vnde Augustinus serm. 15. de verbis Apostoli, introducit Paulum de se loquentem his verbis: Non eram piger Iudæus. Quicquid erat, quod legi meæ aduersarium videbatur, impatienter ferebam, acriter insequabar. Et mox subiungit: Hæc apud Iudæos nobilitas.

3. Secundò, ex eminentiâ honoris. Sic Nicodemus fuit nobilis Phariseus, de quo Ioann. 3. 1. Erat autem homo ex Phariseis Nicodemus nomine, Princeps Iudæorum. Potro Principes Iudæorum vocabantur, vel, qui inter Iudæos erant locupletissimi: vel certè, qui erant capita familiarum: sicut etiam Principes Sacerdotum dicti sunt, qui Sacerdotalium familiarum erant capita, vt notat Maldonatus in commentario illius loci.

4. Tertio, ex dignitate Sacerdotali. Sic Hyrcanus & Flavius Iosephus fuerant nobiles Pharisei, quia summi Sacerdotes: Sic etiam illi, qui ad Ioannem Baptistam legatione functi sunt, de quibus Ioan. 1. 19. Miserunt Iudæi ab Ierosolymis Sacerdotes & Leuitas ad eum, vt interrogarent eum: Tu quis es? Postea subditur: Et qui missi fuerant, erant ex Phariseis. Hinc constat, aliquos Phariseorum fuisse Leuitas, alios Sacerdotes, alios Pontifices. Addo, alios etiam Scribas & legis Doctores, vt quæst. 6. videbimus.

QVÆ

QVÆSTIO III.

Quæ fuerint dogmata Phariseorum?

1. Magna difficultas est, an doctrina Phariseorum fuerit vera, an falsa? Falsam fuisse insinuat Christus Matthæi 16. 6. cùm ait: *Cauete à fermento Phariseorum & Sadduceorum.* Vbi per fermentum, intelligit doctrinam eorum, vt patet ex sequentibus verbis: *Tunc intellexerunt* (Apostoli) *quia non dixerat cauendum à fermento panum, sed à doctrina Phariseorum & Sadduceorum.* Contra, veram fuisse insinuat Matthæi 23. 2. cùm ait: *Super Cathedram Moysis sederunt Scribae & Pharisei.* Omnia ergo quacunque dixerint vobis, seruate & facite. Hoc non dixisset, si doctrina illorum fuisset falsa. Eodem spectat illud Apostoli Pauli Actor. 26. 5. *Secundum certissimam sectam nostræ religionis vixi Phariseus.* Si fuit certissima, non potuit esse falsa.

2. Hæc tria testimonia explicanda sunt, & ex eorum explicatione patebit, quid de proposita quæstione statuendum sit. Illud igitur; *Cauete à fermento*, id est doctrina, *Phariseorum*; manifestè significat, aliqua saltem eorum dogmata fuisse falsa. Quænam illa fuerint, ex variis authoribus colligi potest. Primò, docebant omnia fato euenire, vt refert Epiphanius hæresi 16. Secundò, valde addicti erant astronomiæ; & maiorem, quam par est, efficaciam tribuebant planetis & sideribus, teste eodem Epiphanio. Tertio, dicebant animas iustorum migrare de corporibus in

corpora; non item animas malorum. (Iosephus lib. 2. Capt. cap. 12.) Hinc natus ille Iudæorum error, quod alij dicerent, Christum esse Heliam, alij Ieremiam, alij vnum ex alijs Prophetis. Putabant enim animam alicujus Prophetæ migrasse in corpus Christi. Quartò, nimium vrgebant traditiones seniorum, inter quas aliqua erant inutiles. Quod sæpè illis obiicit Christus in Euangelio. Quintò, malè sentiebant de pietate filiorum erga parentes, vt capite primo, quæstione vltima explicatum est. Sextò, similiter malè de religione iuramenti, ibidem. Septimò, respuebant Baptismum Ioannis. (Lucæ 7. 30.) Octauò, negabant Christum esse Deum, & Saluatorem à Prophetis promissum. Quæ omnia repugnabant veritati. Itaque propter eiusmodi dogmata, meritò dixit Christus: *Cauete à sermone Phariseorum.*

3. Alterum testimonium est; *Super cathedram Moysis sederunt Scribæ & Pharisei. Omnia ergo quæcunque dixerint vobis, seruate & facite.* Quæritur, quid significet illa particula, *Omnia*? An absolute omnia, quæcunque dixerint? Nullo modo. Alioquin oportuisset etiam facere, quæ falso docebant Pharisei. Quæ ergo omnia? Variæ sunt interpretationes. Maldonatus sic interpretatur: Omnia quæcunque lex, & Moyses vobis dixerint, Scribis & Phariseis recitantibus, seruate & facite. Alij sic: Omnia quæcunque Scribæ & Pharisei, prælegendo libros Moysis, dixerint vobis, seruate & facite. Sensus idem est. Sed manet quæstio, An omnia, quæ dixerint Scribæ & Pharisei, recitando verba Moysis; an etiam quæ dixerint, explicando verba Moysis? Hoc posterius multi

multi concedunt, cum hac limitatione: Quæ dixerint, explicando verba Moysis in cathedra, id est, publica autoritate. Vide Augustinum lib. 4. de doctrina Christiana, cap. 27. & lib. 16. contra Faustum, cap. 29. & Epist. 166. Et Serarium lib. 2. Triharsij cap. 6.

4. Dices, ergo Iudæi debebant credere, Christum non esse Prophetam illum, quem Deus promissit per Moysen, Deuteron. 18. 15. Sequela patet, quia Scribæ & Pharisei publica autoritate, & in pleno concilio damnarunt Christum, nec agnouerunt pro tali Propheta. Si ergo quæcunque illi dicebant publica autoritate, debebant fieri, necesse erat, Iudæos non agnoscere Christum, tanquam Prophetam à Deo promissum. Respondeo. Propter hanc obiectionem, nonnulli aliter explicant verba Christi. Nimirum sic: Omnia præcepta legis Mosaicæ, moralia, ceremonialia, & iudicialia, quæ à Scribis & Phariseis publica auctoritate vobis proponuntur, seruate & facite: *Secundum verò opera eorum nolite facere.* Causam addit: *Dicunt enim, & non faciunt.* Quæ sunt illa, quæ dicunt & non faciunt? Sequitur: *Alligant enim opera grauiæ & importabilia, (nempe præcepta legis Mosaicæ, quæ seruata difficilia sunt) & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere, id est, alios onerant multitudine præceptorum; & ipsi nullum ex illis seruant.* Vide Chrysostomum in catena aurea, & Emmanuelem in notationibus.

5. Tertium testimonium est Act. 26. 5. *Secundum certissimam sectam nostræ religionis, vixi*

Pharisæi. Græcè est ἀριστοὶ ἀρισταί, exquisitissimam, accuratissimam. Syriacè, primam, seu præcipuam & principalem. Quo sensu id dixerit, quæstio est. Respondeo. Secta Pharisæica dupliciter spectari potest. Primò, quoad primam suam originem & institutionem. Secundò, quoad vitia, quæ postea irrepserunt. Priori modo fuit certissima & accuratissima; posteriori, in multis erravit. Non quod singuli errarint, sed maior pars, vt latius explicabo sequenti quæstione, §. 3.

QVÆSTIO I V.

Qui fuerint mores, & instituta Pharisæorum?

1. **H**Oc generatim constat ex iis, quæ Christus in Euangelio illis obiecit. Nam primò, vocauit illos hypocritas, auaros, stultos, inanis gloriæ cupidos, sepulchra dealbata, plenos rapina & immunditia, plenos hypocrisis & iniquitate, serpentes, genimina viperarum, filios gehennæ, generationem malam & adulteram. Secundò, dixit de illis: *Nisi abundauerit iustitia vestra, plus quam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum.* Tertio, obiecit illis Matth. 15. 3. *Quare vos transgredimini mandata Dei, propter traditionem vestram?* Quarto, grauissimè ac sæpius in eos inuectus est, repetendo illud: *Væ vobis Scribæ & Pharisæi.* (Matth. 23. & Luc. 11.)

2. Speciatim hæc illis obiecta sunt. 1. *Omnia opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus* (Matth. 23. 5. 2. Quando dant eleemosynam, vel orant, faciunt

faciunt hoc publicè in plateis & Synagogis, vt honorificentur ab hominibus. (Matth. 6. 2.) 3. *Isaias de illis prædixit: Populus hic labiis me honorat; cor autem eorum longe est à me.* (Matth. 15. 8.) 4. *Dilatant phylacteria sua, & magnificant sabbatas.* (Matth. 23. 5.) 5. *Amant primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in Synagogis, & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.* Sextò, claudunt regnum cælorum ante homines: *Ipsi enim non intrant, nec introeuntes sinunt intrare.* Octauò, *Circumeunt mare & aridam, vt faciant proselytum; & cum factus fuerit, faciunt eum filium gehennæ duplo, quam seipfos.* Nondò, *Decimant mentham & rutam, & omne oliu;* & relinquunt iudicium, misericordiam & fidem. Decimò, exterius mundi sunt; interius pleni spurcitia. Vndecimò, ædificant sepulchra Prophetarum, & dicunt: *Si fuissetis in diebus Patrum nostrorum, non essemus socij eorum in sanguine Prophetarum.* Itaque testantur se esse filios eorum, qui Prophetas occiderunt. Hæc & similia habentur Matt. 23.

3. **Q**uæres, An omnes Pharisæi fuerint tales? Repeto quod supra dixi: Aliud est loqui de secta Pharisæica secundum se, & quoad primam institutionem; aliud de vitiis, quæ postea irrepserunt. Secta Pharisæica secundum se, & ex prima sua institutione, fuit bona & laudabilis, siue doctrinam, siue mores spectemus. Et hoc sensu intelligitur illud: *Secundum certissimam sectam nostræ religionis vixi Pharisæus.* At postea, vt fieri solet, exortæ sunt superstitiones, & falsa dogmata, quibus obnoxij fuerunt posteriores Pharisæi tempore Christi; ideòque grauiter ab eo reprehensi.

Non quod omnes, sed plerique fuerint tales. Nam constat aliquos fuisse immunes ab illis vitiis, vt Nicodemum, Gamalielem, & discipulum eius Paulum, qui de seipso scribit Actor. 22. 3. *Eruditus iuxta veritatem paterne legis.* Et Philip. 3. 5. *Secundum legem Phariseus, secundum iustitiam, qua in lege est, conuersatus sine querela.*

4. Idem fit in nouo Testamento. Multi Ordines Religiosi ab initio bonam ac salutarem regulam professi sunt, qui postea in multis à regula deflexerunt: non vitio sui instituti aut vocationis, sed negligentia humanæ fragilitatis. Contra accidit Calvinistis. Qui si primam Caluini doctrinam & institutionem sequantur, boni esse non possunt: sin ab ea deflectant, melioris vitæ spem ac subsidium habent. Vide quæ diximus in opusculo de Ecclesia.

QVÆSTIO V.

*Quando, & quo authore cœperint
Pharisæi?*

1. Serarius lib. 2. Trihæresij cap. 11. putat eos scœpisse ante tempora Ionathæ Machabæi, plusquam 130. annis ante Aduentum Christi. Quod tripliciter probat. Primò, ex illis Iosephi verbis: *Circa hoc tempus. (Ionathæ) erant tres Iudæorum hæreses.* Secundò, quia Pharisæi antiquiores sunt Sadducæis: At hi fuerunt ante tempora Ionathæ; ergo multo magis illi. Tertio, quia constat ex historiis, tempore Ioannis Hircani, qui

qui vixit 24. annis post Ionatham, fuisse maximum numerum, & auctoritatem Phariseorum. Ex quo colligi potest, eos cœpisse ante tempora Ionathæ, quia si tunc primum cœpissent, (quod aliqui putant) non potuissent tam paucis annis in tantum numerum excrecere; præsertim cum non nisi viri docti ad eorum sectam admitterentur.

2. Quod attinet ad ipsorum authorem seu institutorem, putat Diuus Hieronymus in cap. 8. Isaïæ, Scribas & Phariseos à Schamai & Hillel, duobus magnis Synagogæ viris, ortos esse. At Serarius cap. 12. ab iis quidem propagatos, sed ab aliis initium sumpsisse. Quod etiam sentit Genebrardus in Chronologia. Nota. Docent Iudæi, Moysen in monte Sinai, non solum à Deo accepisse legem, quam scripsit; sed etiam intelligentiam legis, quam non scripsit: eamque viua voce tradidisse Iosue successori suo. Hunc eandem tradidisse Senioribus, qui ipsum secuti sunt: Hos Prophetis: Prophetas viris magnis Synagogæ, post reditum ex captiuitate Babylonica. Ex his viris ortam esse sectam Phariseorum, ac postea ab Hillel & Schamai propagatam. Vide Serarium loco citato.

QVÆSTIO VI.

*An Pharisæi fuerint distincti à
Scribis?*

1. **T**Ria hic statuenda sunt. Primò, Scribas fuisse legis peritos, seu legis Doctores, qui Græcè νομικοι, vel νομοδιδασκαλοι appellati sunt,

sunt, vt notat Maldonatus in cap. 2. Matth. verſ. 4. & Serarius lib. 2. Trihæreſij cap. 7. Et conſtat ex Luc. 7. 30. & Luc. 11. 45. Secundò, Scribas ſeu legis peritos fuiſſe diſtinctos à Phariſæis, vt paſſim patet ex Euangelio, Matth. 23. 13. *Ve vobis Scribæ & Phariſai.* Tertio, aliquando tamen factum eſt, vt iidem ſimul eſſent Scribæ & Phariſæi. Scribæ quidem, ratione officij, quia legem docebant: Phariſæi autem ratione ſectæ, quia ſectam Phariſæorum profitebantur. Sicut apud nos, aliquando iidem ſunt Doctores Academici, & Dominicani Doctores, ratione officij: Dominicani, ratione inſtituti. Hoc patet Matth. 22. 34. *Phariſai autem audientes, quod ſilentium impoſuiſſet Sadducæis, conueniunt in vnum: & interrogauit eum vnus ex eis legis Doctor.* Ecce vnus ex Phariſæis, erat legis Doctor, id eſt, Scriba. Sic enim interpretatur Marcus cap. 11. verſu 28. *Et acceſſit vnus de Scribis.* Nempe ille idem, quem Matthæus dixit eſſe vnũ ex Phariſæis. Perinde ac ſi aliquis de me diceret: Acceſſit ad eum Becanus, vnus ex Doctoribus Academicis. Et alter: Acceſſit ad eum Becanus, vnus ex Iſuitis.

2. Vbi notandum eſt, aliter inter ſe diſtingui Scribas & Phariſæos; aliter Phariſæos & Sadducæos. Nam Scribæ & Phariſæi diſtinguuntur inter ſe, ſicut Doctores Theologiæ & Religioſi: vel, ſicut medici & milites. Nam ſicut fieri poteſt, vt vnus idemque homo, ſimul ſit Doctor Theologiæ & Religioſus: aut ſimul medicus aut miles: ſic etiam, vt vnus idemque homo ſimul ſit Scriba & Phariſæus, vt ex Euangelio oſtenſum eſt. At Phariſæi & Sadducæi diſtinguuntur inter ſe,

ſe, ſicut duæ ſectæ oppoſitæ; ita vt nullus Phariſæus ſimul poſſit eſſe Sadducæus; nec vllus Sadducæus ſimul Phariſæus. Vide Abulenſem in cap. 23. Matth. q. 12.

QVÆSTIO VII.

Vnde Sadducæi dicti?

1. **R**espondeo. Vel à Sadoc, ſeu Tſadok, primo ſectæ illius conditore: vel à Zaddic, ſeu Tſedek, quod eſt iuſtus, quaſi nominati eſſent iuſti, ſeu iuſtitiarij. Priorem etymologiam tradunt Philaſtrius, & multi Rabini apud Serarium cap. 19. Poſtერიorem Epiphanius hæreſi 14. Hieronymus in cap. 22. Matthæi, Abulenſis in idem caput quæſt. 123.

2. Porro Sadoc, primus ſectæ Sadducæorum author, fuit diſcipulus magni illius & veteris Phariſæi Antigni: ſed poſtea adiunxit ſe Doſitheo, qui ex Iudæo factus fuit Samaritanus. De quo ſic ſcribit Tertullianus libro de præſcriptionibus cap. 45. *Taceo Iudaismi hæreticos, Doſitheum, inquam, Samaritanum, qui primus auſus eſt Prophetas, quaſi non in Spiritu ſancto locutos, repudiare. Taceo Sadducæos, qui ex huius erroris radice ſurgentes, auſi ſunt ad hanc hæreſin, & reſurrectionem carnis negare.* Vide plura apud Epiphanium hæreſi 13.

3. Ex dictis duo colligo. Primò, Phariſæos antiquiores eſſe, quam Sadducæos. Nam Sadoc primus auctor Sadducæorum, fuit diſcipulus Antigni, qui erat ex ſectâ Phariſæorum. Secundò, Sadducæos

Sadducæos aliquo modo ortos esse ex Samaritanis. Nam Sadoc auctor Sadducæorum, deferta Abugai Pharisei disciplina, confugit ad Dositheum, è Iudæo Samaritanum factum. Non tamen securus est sectam Dosithei in omnibus; sed noua quædam dogmata commentus est, vt iam videbimus.

Q V Æ S T I O VIII.

Quæ fuerint dogmata & instituta Sadducæorum?

1. **R**espondeo: Hæc potissimum. Primò, non admittebant Prophetas, aut alios libros Veteris Testamenti, nisi libros Moysi, vt refert Hieron. in cap. 22. Matthæi, Tertullianus lib. de præscript. cap. 45. Maldonatus in cap. 3. Matth. v. 7. & alij. Hinc Christus disputans contra Sadducæos de resurrectione mortuorum, non alius testimoniis, quam Pentateuchi vsus est, quia solum Pentateuchum ipsi pro vera Scriptura agnoscebant. Alioqui ex Psalmis & Prophetis potuisset multo clariora testimonia adducere. Vide Hieron. loco citato.

2. Secundò, nullam admittebant traditionem: nullam Scripturæ interpretationem à Mose, vel Prophetis, vel Doctoribus acceptam: vt refert Elias in Thisbi, Verbo, Sadoc, vbi sic scribit: *Duos discipulos habuit Antignus vir Sobchans, quorum alteri Zadok, alteri vero Baethos nomen erat: qui deficientes à præceptore ad homines malos, ceperunt negare legem ore tenuis tractuam.*
Neque

Neque fidem habuerunt, nisi ei, quod in lege scriptum erat. Hancque ob causam vocati Caraim. Hinc nata est illa distinctio Iudæorum, vt alij dicantur Rabbinistæ, qui admittunt traditiones & interpretationes Rabbinorum: alij Caraim, id est, lectionarij, scripturarij, textuarij, qui illas respuunt. Vide Scaligerum lib. 2. de emendatione temporum, & Serar. lib. 2. Trihæresij c. 31.

3. Tertio, non credebant resurrectionem, nec animorum immortalitatem, neque Angelum, neque spiritum: neque aliud quidpiam, quod non sensu, aut manifesta ratione comprehenderent. Matth. 22. 23. *Accesserunt ad eum Sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem, neque Angelum, neque spiritum. Pharisei autem vtraque consueverunt.* Hinc perpetua erant dissidia inter duas illas sectas, Sadducæorum, & Phariseorum. Quod ibidem etiam insinuatur, his verbis: *Facta est dissensio inter Phariseos & Sadducæos.*

4. Quarto, vbiq; molesti erant Christo. Et quidem variis modis. Primò, petendo ab eo signum de cælo. (Matth. 16. 1.) Secundò, proponendo illi captiosas quæstiones. (Matth. 22. 23.) Tertio, ægrè ferendo, quod discipuli eius docerent populum. (Act. 4. 2.) Quarto, eosdem capiendo & in carcerem coniiciendo. (Act. 5. 17.) Quintò, illos in iudicium adducendo. (Act. 23. 6.)

QVÆSTIO IX.

*Qui hoc tempore sint similes Pharisæis
& Sadducais?*

1. **R**espondeo. Si vlli alij, maximè Prædicantes Lutherani & Calviniani sunt illis similes. Hoc facilè demonstratur ex dictis in hunc modum. Primò, Pharisei & Sadducei introduxerunt nouam doctrinam, discrepantem à doctrina Synagogæ. Hi quidem negãdo resurrectionem, spiritum & Angelum: illi verò asserendo omnia fato euenire, & animas bonorum de corporibus in corpora transmigrare. Idem faciunt Lutherani & Calvinistæ. Introducunt nouam doctrinam, discrepantem à doctrina Ecclesiæ. Hi quidem asserendo, Deum esse auctorem peccati, & prædestinare homines ad æternam damnationem, sine vlla ipsorum culpa. Illi verò, docendo, Corpus Christi esse vbique, in Eucharistia manere substantiam panis cum substantia Corporis Christi; infantes in Baptismo habere propriam fidem actualem.

2. Secundò, Pharisei & Sadducei, inter se quidem erant hostes infensissimi; sed in oppugnando Christo mirè inter se conspirabant. Sic Lutherani & Calvinistæ, dum inter se agunt, multis conuitiis se mutuo proscindunt ac lacerant: At in oppugnanda Christi Ecclesia, malitiosè inter se consentiunt. Vtrique docent, Ecclesiam multis sæculis ante Lutheri aduentum errasse in fide: & ut ipsi loquuntur, adulteram ac meretricem factam

factam esse. Vnde consequenter fateri debent, omnes filios, qui illis sæculis in Ecclesia per Baptismum nati sunt, adulterinos fuisse ac spurios: nec Christum iisdem sæculis, nisi spurios & adulterinos fetus ex sua sponfa suscepisse ac educasse; quæ est magna in Christum blasphemia.

3. Tertio, Sadducei pro suo arbitratu, quosdam Scripturæ libros admittebant; alios reiciebant. Admittebant libros Mosis: reiciebant reliquos. Idem faciunt Lutherani & Calvinistæ. Vtrique reiciunt libros Iudith, Tobia, Sapientiæ, Ecclesiastici, Machabæorum. Lutherani insuper, Apocalypsin, Epistolam Iacobi, & nonnullas alias, prout ipsis opportunum. Catholici admittunt omnes, quos antiqui patres, Innocentius primus, Augustinus, & alij, communi consensu admitterunt.

4. Quarto, Sadducei nullam admittebant traditionem: nullam Scripturæ interpretationem à Mose, vel Prophetis, vel Doctoribus acceptam. Similiter faciunt Lutherani & Calvinistæ. Reiciunt traditiones diuinas & Apostolicas, contra illud Apostoli 2. Thessalonicensium 2. 14. *Tenete traditiones, quas didicistis.* Reiciunt interpretationem Scripturæ, quam per traditionem ab Apostolis & aliis Ecclesiæ Doctoribus accepimus. Suo arbitrio Scripturam interpretantur.

5. Quintò, Sadducei nihil volebant credere, nisi quod sensu aut manifesta ratione comprehenderent. Idem faciunt Calvinistæ. Non credunt Christum præsentem esse in Eucharistia. Quare? Quia aiunt, se non posse ratione naturali comprehendere, quomodo idem corpus eodem

dem tempore possit simul esse in duobus locis. Cùm ergo constet Christum esse in cœlo, putant euidenter sequi, non esse in altari vel Eucharistia.

6. Sextò, Sadducæi in oppugnanda resurrectione mortuorum, ridiculo argumento utebantur contra Christum, hoc modo: Vna mulier successiue habuit septem viros. Si ergo resurrectio admittenda, quis illorum in resurrectione recepturus est illam mulierem? Quibus respondit Christus: *Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem Dei.* Similiter faciunt Calvinistæ: Ridiculè argumentantur contra præsentiam corporis Christi in Eucharistia, in hunc modum: Scriptum est Matth. 15. 17. *Omne, quod intrat in os, in ventrem vadit, & in secessum emittitur.* Si ergo corpus Christi est præsens in Eucharistia, & intrat in os, vt Catholici asserunt; ergo in ventrem vadit, & in secessum emittitur. Quibus quid aliud respondendum, quàm quod Sadducæis responsum est? *Erratis, nescientes Scripturas, neque virtutem Dei.*

7. Hæc de doctrina. Si mores spectemus, fateor, non modo Lutheranos & Calvinistas, sed etiam aliquos Catholicos posse similes esse Pharisæis, & illorum vitia imitari. Nam, vt ait Poëta, *Ilicos intra muros peccatur, & extra.* Sed tamen duo Pharisæorum vitia præ cæteris expendenda sunt. Vnum est, quod fuerint superbi, arrogantes, ambitiosi, amantes honorum ac titulorum. Sic faciunt nostri aduersarij. Superbi ac arrogantes sunt, quia contemnunt antiquos Patres, & suam sententiam ac iudicium ipsis præferunt. Amantes sunt

sunt titulorum, quia volunt vocari Euangelici, Orthodoxi, Reformati, à Deo docti. Alterum est, quod ad opinionem sanctitatis aucupandam soliti sint legem Dei scribere in membranis, & affigere fronti, brachiis & parietibus: nec aliud insonare, quàm legem & Prophetas. Sic etiam nostri aduersarij nihil aliud in ore habent, quàm *Verbum Dei.* Vbiq; in templis, in hospitiiis, in parietibus affigunt hanc sententiam: *Verbum Domini manet in æternum.*

QVÆSTIO X.

Esseni vnde dicti, & quæ sint illorum dogmata & instituta?

1. **V**Nde dicti sint Esseni, (quos alij vocant Essæos, alij Hæssæos, alij Hasidæos vel Asidæos) non satis constat. Serarius lib. 3. Trihæresij cap. 1. adfert varias coniecturas & opiniones. Non est res tanti momenti, vt magnopere laborandum sit. Quisque sequatur opinionem, quam velit.

2. Quæ autem fuerint eorum dogmata & instituta, paucis explicandum est ex Iosepho & Serario. Præcipua fuerunt hæc. 1. Abhorrebant à voluptate, & viuebant cœlibes. 2. Habebant bona cœmunia, more Religiosorū. 3. Non utebantur famulis, sed ipsi sibi ministrabant. 4. In victu sectabatur austeritatem. 5. Albis utebantur vestibus. 6. In qualibet vrbe erant multi simul. 7. Maxima apud eos hospitalitas. 8. Sine viatico faciebant iter, quia vbiq; ferè inueniebant suæ sortis homines,

Q 2 à qui

224 *Caput decimum de Sect. Synag.*
 à quibus gratuito habebant hospitium. 9. Peculia-
 ri ratione dediti erant pietati. 10. Manè ante so-
 lis ortum nihil prophani loquebantur, sed preci-
 bus ac orationibus erant intenti. 11. Post preces,
 quisque conferebat se ad suos labores. 12. Deinde
 iterum in vnum collecti, & lineis velaminibus
 præincti, frigida aqua se lauabant & purificabāt.
 13. Post hanc lotionem ibant modestè ad cœna-
 culum, vbi Sacerdos ante, & post cibum, orabat,
 reliquis assistantibus. 14. Finito prandio. redibant ad
 consuetos labores. 15. Quibus finitis, eo ritu cœna-
 bant, quo antea pransi erant. 16. Seruabant accu-
 ratè silentium. 17. Nihil ferè agebant, nisi ex Cura-
 torum suorum imperio. 18. Sine Curatorum facul-
 tate, nihil consanguineis poterant dare. 19. Noui-
 tios quadriennio probabant. 20. Accuratè serua-
 bant Sabbathum. 21. Credebant animarum im-
 mortalitatem. 22. Aliqui inter illos futura prædi-
 cebant. Hæc omnia fusè profequitur Serarius ex
 Iosepho Flauio. Qui etiam affirmat, multos Esse-
 norum, ad fidem Christianam fuisse conuersos.

CAPVT

CAPVT XI.

*De Iudice controuersiarum in Veteri
 Testamento.*

QVÆRITVR I. An Pontifex in Vete-
 ri Testamento fuerit Iudex controuer-
 siarum. 2. An Pontifex in dirimendis
 controuersis fuerit infallibilis Iudex, ita vt non
 potuerit errare. 3. An etiam in Nouo Testamento
 sit aliquis Iudex infallibilis, & quis ille sit

QVÆSTIO I.

*An Pontifex in Veteri Testamento fuerit
 Iudex controuersiarum?*

1. **R**espondeo. Certum est, fuisse. Hoc testa-
 tur Iosephus lib. 2. contra Apionem, cùm
 ait; *Pontifex ante alios Sacerdotes Deo sacrificat, le-
 ges custodit, diiudicat controuersias, conuictos delicti pu-
 nit: cui qui non obedit, is pœnas luit tanquam in Deum
 impius.*

2. Et manifestè colligitur ex illo Deut. 17. 8.
*Si difficile & ambiguum apud te iudicium esse perspe-
 xeris inter sanguinem & sanguinem, causam & cau-
 sam, lepram & lepram: & iudicium intra portas
 videris verba variari: surge & ascende ad locum
 quem elegerit Dominus Deus tuus. Veniesque ad Sa-
 cerdotes Leuitici generis, & ad Iudicem, qui fuerit*